

טבילת פטמות לפני החליבה – סיכום נסיונות שדה באנגליה

יגאל וויינסקי, "החקלאית"

המעבדה הווטרינרית האזורית עפולה, היחידה לבריאות העטין

תוצאות הניסוי לגבי יעילות הטיפול לא היו חד-משמעיות. במשק אחד הטיפול גרם לירידת מקרי זת"ע חדשים, אולם היתה עליה במקרים חדשים של דלקות עטין קליניות. במשק השני היתה ירידה הן במקרי זת"ע חדשים והן במקרי דע"ק חדשים. במשק השלישי היתה ירידה במקרי דע"ק חדשים, אולם עליה במקרי זת"ע חדשים. תכולת הירד בחלב לא הושפעה באופן משמעותי על ידי הטבילה המקדימה. בגלל הטבילה הוואך זמן החליבה ב-10-20 דקות ל-100 חולבות.

שלב ב' של הניסיונות בוצע בחורף 1991/90, הפעם היו הניסיונות במספר פרות גדול יותר והשתתפו בו 18 רפתות. נסיונות אלה באו לבדוק אמינות התוצאות הראשונות לגבי יעילות הטיפול.

18 העדרים סודרו בזוגות בהתאם לגודל העדר, היסטוריה של דע"ק, שיכון הפרות ועונת ההמלטה (מרוכזת לעומת מפוזרת). בעדר אחד מכל זוג נעשתה טבילת פטמות מקדימה, והעדר השני שימש כביקורת. יעילות הטיפול נקבעה לפי ההבדל בין משקי הזוגות במקרים החדשים של דלקות עטין קליניות.

בבטאון הפדרציה העולמית לחלבנות (IDF), מסכם ד"ר לנגרידג' את נסיונות השדה בנושא זה בבריטניה.

מספר הרפתנים בארה"ב שאימץ שיטה זאת גדל מאד בשנים האחרונות, וזאת בעיקר לשם מניעת דלקות עטין הנגרמות מחידקים פתוגניים סביבתיים (א). קולי וסטרפטוקוקים אחרים מסטרפ' אגלקטיא). אי-לכך בוצעו באנגליה נסיונות שדה במטרה לבדוק את יעילות הטיפול, הבטיחות ואפשרות השימוש בחומרי חיטוי לטבילת פטמות מקדימה.

בשלב א' בוצע ניסוי, שכלל 310 פרות פריזיות ב-3 רפתות. הפרות חולקו לזוגות לפי מספר התחלובה והיסטוריה של דלקת עטין קלינית (דע"ק) בעבר. הזוגות חולקו באקראי לקבוצת ניסוי וקבוצת ביקורת. קבוצת הביקורת הוכנה לחליבה על ידי שטיפת הפטמות במים במידת הצורך וניגוב הפטמות במגבת נייר חד-פעמית. קבוצת הניסוי טופלה באותה צורה; בנוסף נטבלו הפטמות בתכשיר יודופורם בריכוז 0.25% יוד פעיל; זמן המגע של התכשיר עם הפטמות היה 30 שניות. הפטמות יובשו לפני הרכבת הגביעים במגבת נייר חד-פעמית. נרשמו כל דלקות העטין הקליניות החדשות, וכל הזיהומים התוך-עטיניים (זת"ע) החדשים, כקנה מידה ליעילות הטיפול. כמו כן נבדקו שאריות הירד בחלב, וחושב זמן החליבה הנוסף בגלל הטיפול. הניסוי נערך בחורף 1990-89 כאשר הפרות ברפת סגורה.

מקור הסיכום: IDF mastitis News, 17 June 1992.

התועלת הכלכלית מטבילה מקדימה היא בהורדת מספר דלקות העטין הקליניות החדשות. אולם, לפי תוצאות הנסיונות בהשתתפות למעלה מ-2000 פרות בתנאי ממשק בריטיים, לא הוכח שתועלת זאת מובטחת.

הערות המביא לבית הדפוס:

- עבודות מחקר וניסוי בעיקר מארה"ב מראות תועלת בטבילה מקדימה.
- גם בארץ מספר משקים נוהגים לטבול פטמות לפני החליבה, חלק מהם טוען לתוצאות טובות (ירידה במספר הדלקות הקליניות החדשות?).
- בשלב זה הנתונים הסותרים אינם מאפשרים המלצה חד-משמעית בכל משק או צורת ממשק לשיטת טבילת פטמות מקדימה.

תוצאות הנסיון הראו, שאין כל הקטנה במספר דלקות העטין הקליניות בעדרים המטופלים.

בנסיון נוסף הודבקו הפטמות באופן מלאכותי בחידקים פתוגניים ולאחר זאת נטבלו בתמיסות שונות. תוצאות ניסוי זה הראו, שטבילה בתמיסת יודופורם בריכוז המקובל (0.25%) זמן מגע של 30 שניות לא היה יעיל יותר בקטילת חידקים, מאשר טבילה במים מזוקקים!! (הערה: מדובר בטבילה מקדימה ובריכוז יוד פעיל הנמוך מהמקובל בטבילה לאחר החליבה, ובחידקים פתוגניים סביבתיים).

מסקנת מסכם הנסיונות היא, ששיטת הטבילה המקדימה, היא שיטה טובה להכנת פטמות לחליבה. כנראה, התוצאות הטובות מושגות, בגלל תשומת לב רבה יותר לפרטי שגרת ההכנה והחליבה, יותר מאשר פעולת קטילת חידקים על ידי חומר החיטוי.

הערות והשגות בקשר לקריסת בטנות

קורסת. זמן חליבה ממש של אשכולות החליבה הוא בערך 45% מכלל הזמן. מכאן שאפשר להכפיל את $26\frac{2}{3}$ ימים ב-2.2 (100/0.45) וכך אנו מקבלים, עם העגלה נדיבה כלפי מעלה 60 ימים. הקוץ באליה שהבטנות כן עובדות בזמן הניקוי בסיחור שבסוף החליבה ואז צריך להוסיף עוד 120 דקות ליום שהם 7200 קריסות ואז, במקום 12150 יש לנו 19550 ליום והבטנה תחזיק בקושי חודש; ואם נלך לפי זה, הרי זו הוצאה שנתית של 17500 שקלים לפי 13 ש"ח הבטנה.

במשק השיתופי וגם המשפחתי חולבים 3000 חליבות פרה עם בטנה, לפי המלצתנו, והבטנות מזרקות כשהן צעירות ורעננות. אבל אנו מחוייבים זהירות רבה, לכן לא זזים מהמלצה זו. דרך אגב, זו המלצת היצרן. יש שונות עצומה וחוסר אחידות לגבי אורך חיי הבטנות. בארה"ב

המובאה מהעתון הארגנטיני Nuestro Holando ("משק הבקר" מס' 240) הוציאה לי את המחשב מהכיס. תחילה זה הזכיר לי את הבדיחה על הישראלי אשר הזמן לארוחת ערב בחו"ל וכשהגיע מועד התשלום הוציא את ארנקו ובאבירות הודיע למארח: נו, נו, איט איז און מי אריטמטיקס, זה על חשבוני. אני מגיע לתוצאות של הכותב הארגנטיני אך בדרך קצת שונה: במכון של 28 (לא 14) עמדות חליבת 300 פרות נמשכת שעתיים וחצי לפי 120 פרות לשעה. ובכן

150 (דקות) $\times$ 60 (פעימות לדקה) 9000 קריסות 3 חליבות ליום.....27000 קריסות בטנה מתפקדת (אליבא דה ארגנטינה) 720,000 קריסות; כלומר פחות מחודש $26\frac{2}{3}$ יום. ברם קיימת טעות אצל המקור הארגנטיני: כאשר הבטנה לא מורכבת על העטין היא אינה